

Η υπέρβαση του φόβου του θανάτου γίνεται ζώντας εν Χριστώ (Αλέξανδρος Νικηφόρου, Θεολόγος)

/ [Πεμπτούσια](http://www.pemptousia.gr)· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=158549>]

Επίσης, ένας άλλος προβληματισμός είναι το πώς μπορούμε να νικήσουμε το θάνατο. Μετά την πτώση ήταν δύσκολο στον άνθρωπο να λυτρωθεί από το θάνατο, έστω και αν πολλοί δίκαιοι της Παλαιάς διαθήκης έζησαν θεοπρεπώς. Ο θάνατος κυρίευε το ανθρώπινο γένος. Με την ενανθρώπιση του Χριστού, το σταυρό, την ανάστασή Του και την κάθοδό του στον άδη, νικήθηκε ο θάνατος.

Ο Χριστός ανοίγει την οδό της νίκης εναντίον του θανάτου. Την πορεία αυτή μπορεί να ακολουθήσει ο Χριστιανός. Σταυρώνει τα πάθη του για να αναστηθεί με τον Χριστό. Πεθαίνει για τη ζωή της αμαρτίας, για να γευθεί από την παρούσα ζωή τα αγαθά της ανάστασης.

Ο εμπαθής βίος και η αμαρτωλή ζωή συνιστούν παρέκκλιση από την κατά φύσιν πορεία του ανθρώπου, σημαίνουν έκπτωση στο παρά φύσιν. Γεννιούνται έτσι τα πάθη και τρέφεται ο θάνατος. Η εν Αγίω Πνεύματι ζωή που δωρίζεται στον Χριστιανό με τη μετοχή στην αγιαστική χάρη των μυστηρίων, την άσκηση, την τήρηση των εντολών και την καλλιέργεια των αρετών τον ελευθερώνει από τη φθορά και το θάνατο και τον οδηγεί στο υπέρ φύσιν.

Με το άγιο βάπτισμα συναποθνήσκει ο «παλαιός άνθρωπος». Γεννιέται ο νέος και ανακαινίζεται κατ' εικόνα του κτίσαντος αυτόν. Ο βαπτισμένος χρίεται με λάδι. Προετοιμάζεται για τους ιερούς αγώνες. Ακολουθεί τον Χριστό στο μαρτύριο. Πεθαίνει μυστικά για τη ζωή της αμαρτίας. Καλείται να ζήσει τη ζωή της αρετής. Να αναστηθεί από την αμαρτία και να καταργήσει την κυριαρχία του θανάτου. Το βάπτισμα είναι σύμβολο του θανάτου του Χριστού. Είναι ταυτόχρονα πνευματική γέννηση και χάρισμα, δώρο του Θεού. Αυτό συμβαίνει κυρίως στο νηπιοβαπτισμό, διότι δεν προϋποτίθεται η βούληση του νεοβαπτιζόμενου. Αλλά και το βάπτισμα των ενηλίκων, που γίνεται με τη συγκατάθεση της βούλησης, δεν παύει να έχει το χαρακτήρα της νέας γέννησης και του χαρίσματος. Γράφει ο ιερός Χρυσόστομος, ότι ο Θεός με την άπειρη αγαθότητα και την άρρητη φιλανθρωπία του παρέχει και μετά την πτώση «περιουσία των διακαιωμάτων» στον άνθρωπο. Και συνεχίζει: «Απώλεσας μεν γαρ παράδεισον, έδωκε δε σοι τον ουρανόν. Οράς πως μείζων η εμπορία της ζημίας, πως πλείων ο πλούτος; έδωκέ σοι τόν ουρανόν, ινα καί τήν

οικείαν φιλανθρωπίαν επιδείξεται, και τόν διάβολον δάκη, δεικνύς οτι καν μυρία τω των ανθρώπων επιβουλεύση γένει, ουδέν έσται πλέον αυτώ, του Θεού προς μείζονα αεί την τιμήν ανάγοντος».

Ο χριστιανός που βαπτίζεται στο όνομα του Τριαδικού Θεού, ενδύεται τον Χριστό. Ο διάβολος δεν έχει εξουσία πάνω του. Ο διάβολος μπορεί να υπενθυμίζει συνεχώς την παρουσία του κακού, δεν μπορεί όμως να παρασύρει σ' αυτό με τη βία τον άνθρωπο. Αδυνατεί να διαστρέψει την ανθρώπινη προαίρεση. Αλλά και ο Θεός δεν αναιρεί με το βάπτισμα την ανθρώπινη ελευθερία. Ο άνθρωπος διαθέτει το αυτεξούσιο και έχει την ικανότητα να επιλέγει την οδό της ζωής ή του θανάτου. Η μετοχή στα μυστήρια θεραπεύει τη βούληση και καθιστά τον χριστιανό μέτοχο της Χάριτος του Θεού. Έτσι με το μυστήριο της μετάνοιας και εξομολογήσεως, το οποίο στη νηπτική παράδοση χαρακτηρίζεται και ως δεύτερο βάπτισμα ή βάπτισμα δακρύων, θεραπεύεται η βούληση και ενεργοποιείται η Χάρη που δέχθηκε ο πιστός κατά το πρώτο βάπτισμα. Ενώ με τη θεία Ευχαριστία γίνονται «έν σώμα οι πολλοί», αγιάζονται, καθαίρονται και προγεύονται τη δόξα του Θεού.

Εκείνος που δεν φοβάται τον θάνατο βρίσκεται έξω από την τυραννίδα του διαβόλου. Υπερβαίνει κάθε φυσική ή άλλη αναγκαιότητα. Πεθαίνει χριστιανικά. Μέτρο και κριτήριο του κατά πόσο ζει κανείς χριστιανικά, είναι η αντιμετώπιση του φόβου του θανάτου.

Ο θάνατος, αν και είναι καθολικό φαινόμενο και αφορά αμαρτωλούς και δικαίους, αντιμετωπίζεται εντελώς διαφορετικά από αυτούς. Η δειλία και ο φόβος του θανάτου υπερβαίνονται με τη βίωση της εν Χριστώ ζωής μέσω των μυστηρίων. Η αποκατάσταση των σχέσεων και της κοινωνίας του Χριστιανού με τον Θεό και τους συνανθρώπους χορηγεί την παραμυθία και την παρηγορία.

Πόσο βέβαια είναι αναγκαία στις μέρες μας η εξοικείωση με το θάνατο και η σωστή διαπαιδαγώγηση για την αντιμετώπισή του, μόλις που χρειάζεται να αναφερθεί. Αλλά από το άλλο μέρος η αποσιώπιση του μυστηρίου του θανάτου δημιουργεί τη βεβαιότητα ότι ο θάνατος έχει μεταβληθεί σε ταμπού. Η απώθηση όμως της πραγματικότητας του θανάτου δεν απαλλάσσει από το φόβο, αλλά αντίθετα τον επιτείνει. Μόνο μέσα από την Ανάσταση του Χριστού υπερβαίνεται ο φόβος του θανάτου και δίδεται διέξοδος στο αδιέξοδο που αυτός δημιουργεί.

Στην ορθόδοξη παράδοση ο άνθρωπος που αντιμετωπίζει το θάνατο δεν εγκαταλείπεται μόνος. Αυτό θα ήταν τραγικό. Η εκκλησία έχει προβλέψει και πριν το θάνατο, κατά τη διάρκεια δηλαδή της ασθένειας, και κατά την ώρα του θανάτου, αλλά και μετά από αυτόν ειδικές προσευχές και ακολουθίες. Το μυστήριο του ευχελαίου, η ακολουθία εις ψυχorroαγούντα, η ανάγνωση του ψαλτηρίου, η

νεκρώσιμη ακολουθία, τα μνημόσυνα στο πλαίσιο της εκκλησιαστικής κοινότητας, υποδηλώνουν την αγάπη των μελών της για τον Χριστιανό που έχει κοιμηθεί.

Ιδιαίτερα η νεκρώσιμη ακολουθία συνοψίζει τη διδασκαλία της εκκλησίας όχι μόνο για το θάνατο , αλλά και για τη ζωή. Είναι προσευχή των μελών του εκκλησιαστικού σώματος για τους κεκοιμημένους, αλλά και άριστη διδασκαλία για τους ζωντανούς. Με τα ποιητικά κείμενα, τα βιβλικά αναγνώσματα και τις ευχές, καλλιεργείται η ελπίδα της ανάστασης και διανοίγεται ένα παράθυρο φωτός στην απόγνωση και την τραγικότητα που δημιουργεί με την έλευσή του ο θάνατος.

Παραπομπές:

- 1.Πρωτοπρεσβυτέρου Βασιλείου Καλλιακμάνη, Ποιμαντική και Εκκλησιολογία, εκδόσεις Μυγδονία, Θεσσαλονίκη,2013,σελ.404-410,412-413,414-422.**
- 2.Πρωτοπρεσβυτέρου Βασιλείου Καλλιακμάνη, Από το φόβο στην αγάπη, εκδόσεις Πουρναράς,Θεσσαλονίκη,2009,σελ.81.**
- 3.Νίκη Νικολάου, «το γεγονός του θανάτου στη ορθόδοξη θεολογία», Πεμπτουσία, 18 Δεκεμβρίου 2014. (παραπομπή από το διαδίκτυο).**